

Menke Koos van der Beek, Iman Marinus van der Bijl, Willem Maarten Boot, Joost Pieter Jonker, Leendert Marie Jonker, Marcus Pieter Machiel van der Klooster, Cornelis Lazonder, Johannes Oudkerk, Adriaan Martijn Padmos en Jan Andreas Verhoeff.

Geachte aanwezigen, dames en heren en in het bijzonder, geachte nabestaanden,

Vandaag herdenken we deze 10 van Renesse. We staan hier op de plek die voor u, voor Renesse, voor heel Schouwen-Duiveland diepe sporen heeft achtergelaten.

We herdenken de moedige mannen die hun leven hebben gegeven in de strijd voor vrijheid. Op deze plek, waar op 10 december 1944 de levens van tien verzetsstrijders brutaal werden beëindigd, eren we hun moed en hun offer.

Hier aan de bomen hingen hun lichamen, hun geest leeft voort in onze herinnering. Voor u, alle nabestaanden, is dit niet alleen geschiedenis; het is persoonlijk, het is familie, het is verdriet dat u decennia lang heeft gedragen.

Het verhaal van de Tien van Renesse is er één van moed, opoffering, en bovenal van menselijkheid in een tijd van groot onrecht. De tien mannen die hier zijn omgekomen, waren geen soldaten.

f oespr. b.g.m. Van der Hoek

Het waren timmerlieden, metselaars, boeren, ambtenaren. Gewone mensen die de buitengewone moed hadden om op te staan tegen de onderdrukking.

Mensen die zich aansloten bij het verzet omdat ze voelden dat ze iets moesten doen. Ze boden onderdak aan Engelse piloten, hielpen Armeense soldaten die niet wilden vechten voor de Duitse bezetter, verduisterden het bevolkingsregister en probeerden informatie door te geven aan de geallieerden. Deze mannen deden dit met gevaar voor eigen leven. Niet omdat ze helden wilden zijn, maar omdat hun geweten hen dat opdroeg.

In de nacht van 6 op 7 december 1944 probeerden ze te ontsnappen, aan de kust bij Zierikzee, met hulp van 'Janneke Adriana', een kotter van de gebroeders Adrie en Theun van Kooten.

Maar het lot was hen niet gunstig gezind. Slecht weer, technische problemen en de constante dreiging van Duitse patrouilles maakten dat de evacuatie mislukte. De volgende dag volgde een nieuwe poging maar ook die mislukte.

De Duitsers ontdekten de groep, en in de chaos van die nacht werden elf mannen gevangen genomen. De elfde man was Jork Mikinjan, een Armeense soldaat die had besloten zich tegen de Duitsers te keren.

Hij verdronk tijdens zijn overtocht naar het proces. Ook hij verdient vandaag onze herinnering.

De Tien van Renesse werden opgepakt, berecht in een haastig proces en veroordeeld tot de dood door ophanging, hier op de Slotlaan. Het vonnis moest publiekelijk worden voltrokken, bedoeld als een afschrikwekkend voorbeeld.

Twee dagen lang hingen hun lichamen hier, als een gruwelijke waarschuwing aan iedereen die ook maar overwoog om in opstand te komen. Maar wat de bezetter niet begreep, was dat de brute executie weliswaar angst heeft gezaaid, maar dat het ook de wil tot verzet aanwakkerde.

Vandaag, tachtig jaar later, staan we hier met het diepste respect. Wij herdenken niet alleen hun dood, maar ook hun leven. Hun moed, hun dromen, hun liefde voor hun families en hun thuis.

Als we terugdenken aan die donkere dagen in december 1944, dan beseffen we hoe zwaar de omstandigheden waren.

Schouwen-Duiveland was geïsoleerd, omringd door water en vijandelijke troepen. Het eiland was grotendeels geïndeerd, en de bevolking leefde onder constante dreiging van razzia's en geweld.

De moed die nodig was om in die omstandigheden op te staan, is bijna niet voor te stellen.

Het waren geen grootse daden op slagvelden, maar het waren juist de kleine, dagelijkse keuzes van verzet die zo belangrijk waren. Het bieden van onderdak, het verstoppert van voedsel, het doorgeven van berichten – deze daden waren van onschatbare waarde en maakten dikwijls het verschil tussen hoop en wanhoop.

We denken ook aan de families die zij hebben achtergelaten. De gezinnen van deze mannen werden geconfronteerd met de gruwelijke realiteit van hun verlies. Hun huizen werden doorzocht, hun bezittingen werden in beslag genomen, en ze moesten verder leven met de wetenschap dat hun dierbaren waren opgeofferd. Het leed van deze families verdient evenzeer onze erkenning en ons respect. Zij droegen de last van het verzet, zelfs toen alles verloren leek.

De elfde man, de Armeense Jork Mikinjan, was een voormalige Sovjetsoldaat die tegen zijn wil in de Duitse gelederen was beland. In plaats van zich neer te leggen bij zijn lot, koos hij ervoor om samen met de Nederlandse verzetsstrijders te strijden voor vrijheid.

Zijn verhaal herinnert ons eraan dat de strijd voor vrijheid geen grenzen kent. Het is een universeel verlangen dat mensen van verschillende afkomst en cultuur verbindt en nu actueler dan ooit lijkt.

Mikinjan's moed, zijn bereidheid om alles op het spel te zetten voor een beter leven, is een voorbeeld voor ons allen.

Het verzet op Schouwen-Duiveland bestond uit vele lagen, en de Tien van Renesse maakten deel uit van een groter netwerk van dappere mannen en vrouwen.

Een netwerk dat buiten de 10 van Renesse bestond uit mensen zoals Herman Swaters, die als leider van de Ordedienst en waarnemend burgemeester, en Hindrik Minkema, van de Provinciale Elektriciteitsmaatschappij, belangrijke informatie doorgaven aan de geallieerden. Ook politieagent Menke van der Beek, die onvermoeibaar werkte om verbindingen te leggen tussen de verschillende verzetsgroepen.

Zonder hun inzet, zonder hun bereidheid om risico's te nemen, zou het verzet op het eiland nooit zo ver zijn gekomen. Het was een samenwerking die gebaseerd was op vertrouwen, op de wetenschap dat men op elkaar kon rekenen, zelfs in de donkerste uren.

Vandaag zijn we hier op de Slotlaan, de plek waar deze tragedie zich 80 jaar geleden voltrok. De bomen aan deze laan staan hier nog steeds als stille getuigen van die verschrikkelijke dag. Ze herinneren ons aan het onrecht dat hier plaatsvond.

Aan u als nabestaanden wil ik zeggen: de namen van uw vaders, grootvaders, ooms, zullen nooit vergeten worden.

We blijven hen eren, door hen te herdenken, maar vooral door ons dagelijks leven in vrijheid door te brengen. Een vrijheid waarvoor zij het hoogste offer brachten. Hun namen staan in het collectieve geheugen van Schouwen-Duiveland gegrift, en hun verhalen worden doorgegeven, van generatie op generatie. Wij dragen deze verhalen, deze herinneringen, met eerbied.

Laten we vandaag stilstaan bij hun moed. Laten we hun verhaal blijven vertellen, zodat hun dromen, hun verlangen naar een vrije toekomst nooit verloren gaan. Laten we de waarden waarvoor zij stredden – rechtvaardigheid, menselijkheid en vrijheid – in ere houden, niet alleen vandaag, maar elke dag.